

Till
Regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen

Revisionsberättelse för styrelsen för naturbruksgymnasierna år 2017

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat styrelsen för naturbruksgymnasiernas verksamhet under år 2017.

Styrelsen för naturbruksgymnasierna ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Den ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

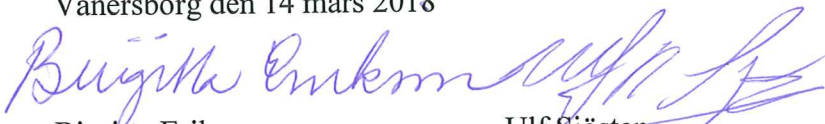
Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och regionens reglemente för revisorskollegiet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning. Vår samlade kommentar och bedömning från granskningen under året samt omfattningen av granskningen framgår av revisionens årspromemoria, som fogats till revisionsberättelsen för regionstyrelsen.

Vi bedömer att verksamheten bedrivits på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och att den interna kontrollen varit tillräcklig.

Vi har vid granskningen av styrelsens redovisning funnit att den fyller kraven enligt den kommunala redovisningslagen.

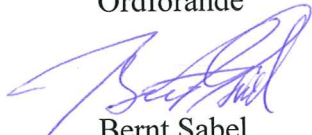
Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för styrelsen för naturbruksgymnasierna och dess enskilda ledamöter.

Vänersborg den 14 mars 2018

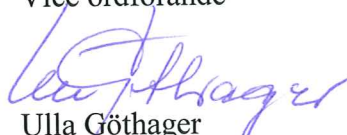

Birgitta Eriksson
Ordförande

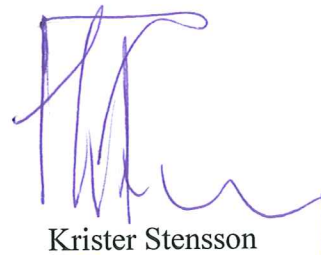
Ulf Sjösten
Vice ordförande

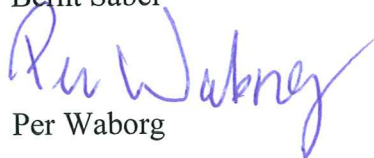
Bernt Sabel

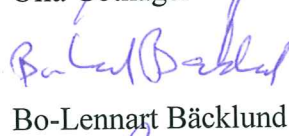
Ulla Göthager

Krister Stensson

Per Waborg

Bo-Lennart Bäcklund

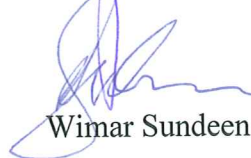
Gun Alexandersson Malm

Marie Engström Rosengren

Staffan Albinsson

Wimar Sundeen

Årsrapport

Naturbruksstyrelsen 2017

Diarienummer REV 2017-00082

Behandlad av revisorskollegiet den 14 mars 2018

Årets granskning	3
Naturbruksstyrelsens ansvar	3
Resultatet av revisorernas granskning	3
Styrelsens utformning av styrning, uppföljning och kontroller	4
Fördjupning A1. Styrelsens utformning av styrning (A1)	4
Fördjupning A2. Styrelsens kontroll av APL (A2)	4
Styrelsens genomförande av styrning, uppföljning och kontroller	5
Bevakningsområde B1. Styrelsens kommunikation med ägare och beställare	5
Bevakningsområde B2. Styrelsens genomförande av systemet för intern kontroll	6
Bevakningsområde B3. Styrelsens säkerställande av kontinuitet i verksamheten	6
Styrelsens resultat och effektivitet	7
Bevakning C1. Styrelsens ekonomiska resultat och möjlighet att genomföra sitt uppdrag inom givna ramar	7
Styrelsens räkenskaper (D1)	7
Revisorernas sammanfattande bedömning	8
Bilaga 1. Rapporter och underlag	9

Årets granskning

I den årliga revisionen prövas om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om den interna styrningen och kontrollen är tillräcklig.

Revisionen har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionsred för kommunal verksamhet. Revisionen har vidare genomförts med grund i de styrande dokument för revisorskollegiet samt revisionsenheten som anger preciserade anvisningar för granskningens genomförande och bedömningar. Det omfattar revisorskollegiets ramplanering där regionövergripande risker identifierats och prioriterats. Det omfattar även revisorskollegiets riktlinjer samt revisionsenhetens riktlinjer och rutiner.

Revisionen har utifrån de styrande dokumenten upprättat en granskningsplan avseende naturbruksstyrelsen där de mest väsentliga riskerna identifierats och prioriterats. Granskningsplanen har stämts av med utsedd kontaktrevisor i revisorskollegiet, Staffan Albinsson, och beslutats av revisionsdirektören. Granskningen har genomförts av Josephine Massie. Därtill har räkenskaperna granskats av Deloitte. Granskningens sammantagna resultat utifrån granskningsplanen presenteras kortfattat i denna rapport. I bilaga 1 anges de rapporter och de underlag som ligger till grund för redogörelsen.

Naturbruksstyrelsens ansvar

Styrelsen granskas och bedöms utifrån det samlade ansvar som följer av fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande lagstiftning och föreskrifter.

Naturbruksstyrelsen ansvarar enligt reglementet för drift och förvaltning av Västra Götalandsregionens naturbruksskolor samt Biologiska Yrkeshögskolan i Skara. Styrelsen har att förhålla sig till ett antal styrdokument på området regional utveckling, däribland Vision Västra Götaland, Strategi för tillväxt- och utveckling i Västra Götaland 2014 – 2020, VG 2020 och regionens handlingsprogram för livsmedel och gröna näringar. I regionfullmäktiges budget 2017 anges att VGR:s naturbruksgymnasier ska spela en tydlig roll som utbildningsanordnare för att möta viktiga samhällsutmaningar inom hållbar utveckling och kompetensförsörjning.

Styrelsens verksamhet grundas på inriktning och uppdrag från regionutvecklingsnämnden. Uppdrag kan även mottas från externa uppdragsgivare. Styrelsen ska inom sitt verksamhetsområde fullgöra de uppgifter som följer av regionens huvudmannaskap enligt skollagen samt av andra lagar och författningar. Sedan beslut i fullmäktige år 2015 ansvarar styrelsen för utveckling av fortsatt verksamhet för tre naturbruksskolor (Sötåsen, Svenljunga och Uddetorp) samt avveckling av tre skolor (Dingle, Nuntorp och Strömme) till och med vårterminen 2017.

Resultatet av revisorernas granskning

Revisorernas granskning utgår från att styrelsen ska utforma styrning, uppföljning och kontroller utifrån styrelsens ansvar. Styrelsen ska också se till att styrningen, uppföljningen och kontrollerna efterlevs i verksamheten. Det i sin tur ska leda till att styrelsen lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande lagstiftning och föreskrifter inom ramen för tillgängliga resurser. Vidare ska styrelsens räkenskaper vara rättvisande. Det innebär sammantaget att styrelsen har tagit sitt ansvar.

Styrelsens utformning av styrning, uppföljning och kontroller

Styrelsen har att utforma ett tillfredställande styr- och uppföljningssystem som innebär att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. En förutsättning är att styrelsen har brutit ned mål och preciserat styrsignaler från fullmäktige med flera. Styrelsen har vidare formaliserat detta i beslut i god tid för genomförande och utvecklat en tydlig och tillräcklig styrning och uppföljning som väl avspeglar styrelsens ansvar. När förutsättningar saknas för att utforma ett tillfredställande system så har styrelsen uppmärksammat fullmäktige på detta.

Styrelsen ska vidare ha utformat ett system för den interna kontrollen som i tillräcklig utsträckning förebygger, upptäcker och åtgärdar eventuella brister i styrelsens styrning och uppföljning genom att upprätta arbetssätt och organisation för den interna kontrollen. Styrelsen ska vidare ha utformat tillräckliga och dokumenterade kontroller utifrån en risk- och väsentlighetsanalys baserat på ett helhetsperspektiv på styrelsens styrning och uppföljning.

I granskningsplanen identifierades och prioriterades särskilt styrelsens utformning av styrning. Ett riskområde, om styrelsens utformning av kontroll av elevernas arbetsmiljö under arbetsförlagd praktik, tillkom under året.

Fördjupning A1. Styrelsens utformning av styrning (A1)

I riskanalysen inför 2017 uppmärksammade revisionsenheten att naturbruksstyrelsen i stora delar inte hade preciserat sin styrning i sin detaljbudget. Det bedömdes finnas risk för att utformningen av styrsystemet brister och att detta leder till bristande måluppfyllelse och uppföljning. Syftet med granskningen är att bedöma om naturbruksstyrelsen har utformat ett tillräckligt system för styrning. Granskningen är baserad på en genomgång av naturbruksstyrelsens protokoll och handlingar, intervjuer med förvaltningschefen samt uppgifter från revisorskollegiets årliga möte med styrelsen.

Naturbruksstyrelsen bedöms inte ha utformat ett ändamålsenligt styrsystem inför verksamhetsåret 2017. Utöver målet om en budget i balans framgår det inte av styrelsens detaljbudget hur styrelsen tar sig an regionfullmäktiges mål och regionutvecklingsnämndens uppdrag. Det styrsystem som kom på plats senare under året i och med handlingsplanen "Naturbruk 2020" har utformats och beslutats om av förvaltningen, och styrelsen har inte fattat beslut om att fastställa planen. Revisorns bedömning är att styrelsen i och med detta informellt har lämnat över för mycket beslutanderätt om verksamhetens mål och inriktning till förvaltningen, vilket bryter mot kommunallagens bestämmelse 6 kap. 34 §.

Naturbruksstyrelsen rekommenderas att:

- utveckla ett tydligt och tillräckligt styrsystem utifrån styrelsens samlade ansvar, samt,
- utveckla dialogen med regionutvecklingsnämnden för att säkerställa tillräckliga ledtider vid utformning av detaljbudgeten.

Fördjupning A2. Styrelsens kontroll av APL (A2)

Revisionen blev i juli 2017 kontaktade av en medborgare som riktade kritik mot hanteringen av APL (arbetsplatsförlagt lärande) vid Västra Götalandsregionens

naturbruksskolor. Kritiken gällde framför allt bristande kontroll av arbetsmiljön vid elevernas praktikplatser. Mot bakgrund av kritiken genomförde revisionsenheten en granskningsinsats för att bedöma om kontrollen är tillräcklig. Granskningen bestod av en kartläggning av aktuella föreskrifter samt en översiktlig dokumentstudie av beslut, handlingar och annan tillgänglig information om organiseringen av APL på naturbruksskolorna.

Revisionsenheten konstaterar i rapporten att det inom naturbruksförvaltningen finns rutiner på plats som omhändertar lagstiftningens krav och tillsynsmyndighetens föreskrifter, samt att dessa har uppdaterats vid behov och kompletterats med en handlingsplan när brister i efterlevnad har upptäckts. Skolhuvudmannens ansvar för elevernas arbetsmiljö under APL bedöms därmed ha identifierats och omhändertagits i styrning, ledning, kontroll och uppföljning.

Styrelsens genomförande av styrning, uppföljning och kontroller

Styrelsen ska ha använt sitt styr- och uppföljningssystem så att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Det innebär att styrelsen ska ha säkerställt att beslutad styrning och uppföljning har genomförts och rapporterats i enlighet med beslut. Vidare har styrelsen aktivt värderat återrapportering och vid behov fattat beslut om tillkommande styrning och uppföljning.

Styrelsen ska vidare ha använt sitt system för den interna kontrollen i tillräcklig utsträckning så att det förebygger, upptäcker och åtgärdar eventuella brister i styrelsens styrning och uppföljning. Det innebär att styrelsen ska ha säkerställt att beslutade kontroller har genomförts och rapporterats i enlighet med beslut. Vidare har styrelsen aktivt värderat återrapportering av kontrollerna och vid behov fattat beslut om tillkommande kontroller och/eller styråtgärder.

Utifrån granskningsplanen identifierades och prioriterades särskilt styrelsens kommunikation med ägare och beställare, genomförande av systemet för intern kontroll samt säkerställande av kontinuitet i verksamheten.

Bevakningsområde B1. Styrelsens kommunikation med ägare och beställare

Styrningen från ägare och beställare till naturbruksstyrelsen har tidigare bitvis varit otydlig. Inför år 2017 bedömdes det finnas risk för att brister i kommunikation och otydligheter skulle kvarstå. Riskområdet har bevakats genom att frågan har lyfts i intervjuer med förvaltningschefen och vid revisorskollegiets möte med presidiet, samt att det har varit ett fokus i granskningen av naturbruksstyrelsens protokoll.

Inför 2017 tog regionutvecklingsnämnden inte beslut om naturbruksstyrelsens uppdrag förrän i ett sent skede (vilket även har lyfts i fördjupning A1). Mot bakgrund av detta var ambitionen att det under 2017 skulle hållas fyra gemensamma presidiemöten för att förbereda det nya uppdraget inför 2018. Enligt förvaltningschefen genomfördes dock endast ett möte inför beslutet om uppdraget. Efter att uppdraget hade fastställts hade presidierna även ett möte för att komma fram till en gemensam tolkning av uppdraget, eftersom det fanns behov av förtydliganden. Utökade dialoger har hållits mellan förvaltningarna under året. Naturbruksstyrelsen uttrycker att de skulle se positivt på en mer utökad dialog med regionutvecklingsnämnden, framför allt vad gäller projekt.

Naturbruksstyrelsen har lyft problematik kring investeringsprocessen till regionutvecklingsnämnden, som innebär att projekt blir förskjutna i tid.

Den ekonomiska situationen har varit en stor osäkerhet för naturbruksstyrelsen under året. Styrelsen hemställde i detaljbudget om medel för att nå en budget i balans och genomföra omställningen av naturbruksskolorna. Enligt förvaltningschefen blev äskandet om medel från regionfullmäktige mycket arbetskrävande och innebar att förvaltningen fick bistå med många underlag till utredningen om vad som skulle räknas som avvecklings- respektive utvecklingskostnader. Naturbruksstyrelsen fick dock till slut de nödvändiga medlen och även täckning för kostnader under år 2018.

Den ännu pågående förhandlingen av ett nytt samverkansavtal med kommunerna kan ha stora konsekvenser för naturbruksstyrelsens grundfinansiering. Det kan påverka verksamheten både genom både ökad konkurrens och minskat söktryck till utbildningarna. Naturbruksstyrelsen har tidigare uppgett att de inte har varit så involverade i förhandlingen, som sköts av beredningen för hållbar utveckling, eller haft särskild inblick i processen. Detta uppges fortsatt ha varit fallet under år 2017. Ett första förslag till avtal har utkommit under slutet på hösten 2017 och förhandlingarna ska avslutas under första kvartalet 2018.

Bevakningsområde B2. Styrelsens genomförande av systemet för intern kontroll

Naturbruksstyrelsens arbete med intern kontroll bedömdes vara tillfredsställande år 2016. Inför år 2017 prioriterade revisorskollegiet att granska alla nämnders och styrelsers arbete med intern kontroll. Området har bevakats genom att granska styrelseprotokoll samt genom att lyfta frågan vid revisorskollegiets möte med styrelsens presidium och i intervju med förvaltningschefen.

Naturbruksstyrelsen beslutade under hösten 2016 om att fastställa vilka områden som skulle följas upp särskilt inom ramen för intern kontroll under 2017. Som underlag till beslutet arbetade styrelsen gemensamt fram en risk- och konsekvensanalys med hjälp av en riskmatris. Riskanalysen omfattar hela styrelsens verksamhetsområde. Förvaltningen fick i uppgift att utarbeta förslag på hur de utvalda riskområdena skulle hanteras och åtgärdas. Kontrollplanen inkluderade kontrollmoment för 7 riskområden. För flera av riskområdena beskrivs inte vilka särskilda kontroller som ska genomföras för att identifiera eventuella brister i styrningen och uppföljningen på området, utan det som beskrivs är istället delar av den ordinarie styrningen och uppföljningen.

Under år 2017 har styrelsen fått redovisning av uppföljningen av internkontrollarbetet vid varje styrelsemöte. Under hösten har redovisningen dessutom dokumenterats med beskrivningar och sammanfattningar för respektive riskområde. I vissa delar speglar uppföljningen inte helt de kontrollmoment som angavs i kontrollplanen.

Förvaltningen har under lyft behovet av att ha en VGR-gemensam utbildning inom intern kontroll till ansvariga funktioner på koncernkontoret.

Bevakningsområde B3. Styrelsens säkerställande av kontinuitet i verksamheten

I samband med förändringar i styrelsens sammansättning bedömdes det finnas risk för bristande kontinuitet i styrelsens och förvaltningens arbete. Riskområdet har bevakats

genom att frågan har lyfts vid revisorskollegiets möte med presidiet samt i intervjuer med den tidigare förvaltningschefen.

Under våren 2017 ersattes den grönbå majoritetens ledamöter i naturbruksstyrelsen, däribland ordföranden. Enligt uppgift har dock inte verksamheten påverkats så mycket av att det har varit ett politiskt stormigt läge. Flera av de andra ledamöterna i styrelsen har varit med länge, vilket skapar kontinuitet. Det finns rutiner som skapar ramar för arbetet, vilket gör att det ändå är lugnt i verksamheten.

Vid årsskiftet 2017/2018 avslutade förvaltningschefen sin anställning. Naturbruksförvaltningen har i dagsläget en tillförordnad verksamhetschef medan rekrytering uppges vara på gång. Ledningsstödet uppges vara stabilt. Det finns det ett chefsrekryteringsprogram i verksamheten som ska säkerställa kontinuitet och som gör att nya chefer skolas in tillsammans med de som är rutinerade. Enligt förvaltningschefen står sig naturbruksskolorna väl i konkurrensen vad gäller chefsrekrytering.

Styrelsens resultat och effektivitet

Styrelse har att leva upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt gällande lagstiftning och föreskrifter. Vidare ska styrelsen genomföra sitt uppdrag med tillgängliga resurser. Utifrån granskningsplanen identifierades och prioriterades särskilt styrelsens ekonomiska resultat.

Bevakning C1. Styrelsens ekonomiska resultat och möjlighet att genomföra sitt uppdrag inom givna ramar

Den ekonomiska situationen har varit en stor osäkerhet för naturbruksstyrelsen under året. Riskområdet har bevakats genom protokollgranskning och analys av delårs- och årsbokslut. Frågan har även lyfts vid revisorskollegiets möte med styrelsens presidium samt i intervju med förvaltningschefen.

Naturbruksstyrelsen har under år 2017 fått understöd från regionstyrelsen och regionutvecklingsnämnden för att finansiera kostnader som är förknippade med omställningen av verksamheten. I naturbruksstyrelsens årsredovisning framgår att kostnaderna för avveckling har blivit lägre än vad som först var beräknat. Ökningen på utvecklingsskolorna har dock inte kunnat kompensera för intäktsminskningen på avvecklingsskolorna. Genom en utredning på central nivå klarlades vilka kostnader som var förknippade med avveckling av skolor respektive utveckling av de kvarvarande skolorna. Naturbruksstyrelsen fick därmed de nödvändiga medlen vilket säkerställde en budget i balans, och har nu även täckning för kostnader under år 2018. Naturbruksstyrelsen har en avvecklings- och utvecklingsplan som används för att minimera kostnaderna och säkerställa kvaliteten för eleverna. Målet är att vara i ekonomisk balans av egen kraft år 2019.

Styrelsens räkenskaper (D1)

Att räkenskaperna är rättvisande innebär att den externa redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ställning och att årsredovisning och delårsrapport är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.

Deloitte har granskat redovisningen i naturbruksstyrelsen för 2017. Granskningen har omfattat löpande granskning, delårsrapport och årsbokslut.

Det har inte framkommit något som tyder på några väsentliga avvikelser i fråga om huruvida:

- Delårsboksluten visar en rättvisande bild av enhetens resultat och ställning
- Delårsrapporterna och den löpande redovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven enligt den kommunala redovisningslagen och regionstyrelsens anvisningar
- Oförändrade redovisningsprinciper har tillämpats

Deloitte har genomfört bokslutsgranskning som har omfattat områdena:

- Maskiner och andra tekniska anläggningar
- Likvida medel
- Eget Kapital
- Leverantörsskulder
- Interimsskulder
- Verksamhetens externa intäkter
- Verksamhetens externa kostnader
- Personalkostnader

Vid granskning av interimsskulder noterades att den upplupna semesterlöneskulden bokats upp till fel belopp. 460 tkr har bokats upp istället för 215 tkr, vilket blir ett fel om 245 tkr. Deloitte bedömer att semesterlöneskulden är 245 tkr för högt upptagen per 2017-12-31 och att resultatet därmed är 245 tkr för lågt.

Årsbokslutet bedöms visa en rättvisande bild av enhetens resultat och ställning förutom avseende nedan:

- Enhetens semesterlöneskuld är 245 tkr för högt upptagen per 2017-12-31 och att resultatet därmed är 245 tkr för lågt.

Årsrapporten och den löpande redovisningen uppfyller i allt väsentligt kraven enligt den kommunala redovisningslagen och regionstyrelsens anvisningar. Oförändrade redovisningsprinciper har tillämpats.

Revisorernas sammanfattande bedömning

Årets revision har utförts enligt kommunallagen och enligt god revisionsledning för kommunal verksamhet. Revisionen har utgått från revisionsplanen som fastställts av revisorskollegiet samt från en granskningsplan avseende styrelsen. Granskningen har genomförts utifrån revisionsenhetens granskningsprogram och i dialog med berörda verksamheter.

Utifrån vad som framkommit i årets granskning av naturbruksstyrelsen bedömer revisionsenheten att verksamheten i allt väsentligt bedrivits ändamålsenligt, med god ekonomisk hushållning, rättvisande räkenskaper och med en tillräcklig intern kontroll. Dock lämnar enheten i årsrapporten rekommendationer inom områden som styrelsen under 2018 bör utveckla och förbättra och som ansvarig yrkesrevisor kommer återkomma till under revisionsåret 2018.

Bilaga 1. Rapporter och underlag

(A1) Naturbruksstyrelsens utformning av styrning, 2018-02-19, REV 2017-00082, Josephine Massie.

(A2) Kontroll av arbetsplatsförlagt lärande vid Västra Götalandsregionens naturbruksskolor, 2017-07-11, REV 2017-00082, Josephine Massie.

(D1) Sammanfattande rapport för Naturbruksstyrelsen – granskning av redovisning för 2017. 2018-02-22, Deloitte.